

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Pedagogická fakulta
Katedra primární a preprimární pedagogiky

Miloslava Papavasiliová

Tvořivá dramatika v mateřské škole

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Alena Berčíková

Obor: Učitelství pro MŠ

OLOMOUC 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedené
prameny a literaturu.

V Olomouci dne

.....

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala především Mgr. Aleně Berčíkové za cenné rady a pečlivé vedení mé bakalářské práce.

Také děkuji své rodině, kolegyním z MŠ a ZŠ Bernartice za psychickou podporu a trpělivost při jejím zpracování.

Obsah

ÚVOD.....	6
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	7
2 TVOŘIVÁ DRAMATIKA.....	7
2.1 Cíle a metody tvořivé dramatiky	8
2.2 Námětová a dramatická hra a její využití v předškolním vzdělávání	11
3 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	13
3.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	14
3.2 Projektování v mateřské škole	19
3.3 Učitel mateřské školy	20
4 DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	24
4.1 Předškolní věk.....	24
4.2 Hra a její význam pro dítě předškolního věku	25
5 PRAKTICKÁ ČÁST	27
5.1 Evaluace praktické části a celého projektu	43
6 ZÁVĚR.....	45
7 POUŽITÁ LITERATURA	47
8 ANOTACE	49
PŘÍLOHY	

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá tvořivou dramatikou a metod využití v mateřské škole. Zkušenosti autorky s dramatickou výchovou napovídají, že tvořivá dramatika má důležitý význam pro výchovu a vzdělávání dítěte. Hlavním cílem je upozornit na využití tvořivé dramatiky a jejích prvků v mateřské škole jako na vhodný edukační prostředek.

Práce je rozdělená na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou část.

Cílem teoretické části je uvést tvořivou dramatiku jako důležitou součást výchovy a vzdělávání dítěte předškolního věku.

V první kapitole teoretické části se zabýváme tvořivou dramatikou, upřesňujeme její cíle, obsahy a metody. Autorka uvedla i práci pedagoga tvořivé dramatiky, jehož cíle se podílí na celkovém rozvoji osobnosti dítěte. V následující kapitole se autorka věnuje předškolnímu vzdělávání, kde nastiňuje obsah Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání týkající se tvořivé dramatiky, (dále jen RVP PV). V poslední kapitole se zabýváme vývojem dítěte předškolního věku, kdy hra je jeho velkou součástí.

Praktická část obsahuje projekt v mateřské škole, který autorka bakalářské práce sama navrhla a užila v pedagogické praxi u dětí v mateřské škole v Bernarticích ve smíšeném oddělení po dobu čtyř týdnů.

Cílem je sestavení, realizace a hodnocení projektu v edukačním prostředí mateřské školy ve vztahu k rozvoji očekávaných výstupů za využití tvořivé dramatiky.

Dílčím cílem praktické části je prostřednictvím projektu propojit tvořivou dramatiku a její prvky i s dalšími estetickými oblastmi jako je literární, výtvarná, pohybová a hudební.

1 TEORETICKÁ ČÁST

2 TVOŘIVÁ DRAMATIKA

V následující kapitole si představíme tvořivou dramatiku (dramatická výchova, dramatika). Podle názvu již poznáme, že se jedná o divadlo či drama.

Tvořivá dramatika je založena na dvou principech:

1.dramatičnost - prolíná naší každodenní existenci, kdy se jednající postavy ocitnou v situaci, kde řeší určitý konflikt, problém. Vzájemně mezi sebou jednají a snaží se obtíž vyřešit.

2.divadelnost - lidé vytváří fiktivní postavy, vžijí se do jejich současné situace – hrají jejich role. Tato hra je určena divákovi.

Tvořivou dramatiku lze charakterizovat jako prožitkové učení a vlastní zkušenosti v dané situaci. Jedná se o nabývání životní zkušenosti, zapojení těla a emocí.

Díky tvořivé dramatice mají možnost děti zažít situace, se kterými se mohou setkat v běžném životě. Děti si mohou děj hry zopakovat znovu a hledat různá řešení a vybrat to nejlepší. Tvořivá dramatika také pomáhá dětem k uvědomění si vlastní hodnoty, sociální porozumění, spolupráce s ostatními vrstevníky a otevření se svému okolí.

1) Podstatou tvořivé dramatiky jsou mezilidské vztahy. Je důležité vžít se do hraných osob a jejich jednání. Rozvíjí se komunikace, vede děti ke spolupráci, hledání společného cíle a řešení, dále sebereflexi, kdy je dítě schopno zhodnotit ostatní i sebe samotného. Děti předškolního věku se učí na základě interakce se skupinou a vlastními prožitky.

2) V mateřské škole hovoříme se spojením dramatické výchovy a hraní rolí v jednoduchých hrách, ve kterých děti prožívají své příběhy.

3) Tvořivá dramatika jako proces učení, kdy se zaměřuje na rozvoj schopností, dovedností (senzorické, motorické, sociální, intelektové).

U předškolních dětí vyplývá z jejich přirozenosti spontánní hra na „JAKO“ „Dramatická výchova využívá jednak přirozeného lidského zájmu o dramatické situace a jednak spontánní lidské schopnosti hrát v rádu „JAKO“ a dává této schopnosti formu cestou divadelních prostředků za účelem naplnění příslušných formativních cílů.“ (Valenta,2008, s. 45)

Dramatická výchova má také své formy, které E.Machková a rozdělila do 5-ti

složek. Máme tři základní formy. První formou je Zájmová dramatická výchova, je to forma DV, která se uplatňuje především v uměleckých školách, v souborech a nebo v kroužcích. Účastníci si jí mohou zvolit dobrovolně. Druhou formou je Školní dramatická výchova jako předmět, tato DV je zaměřená převážně k divadelním dovednostem a aktivitám. Je buď povinná, nepovinná nebo povinně volitelná. A třetí formou jsou Dramatické metody uplatněné ve výuce, je to forma, která se uplatňuje zejména ve výuce na vyšších stupních a nebo v humanitních předmětech. Využívá převážně dramatické metody. Dalšími doplňujícími metodami jsou Dramatická výchova ve speciální pedagogice, zdravotnictví, sociálních službách a DV v přípravě učitelů. (podle Machkové, 2007, str.192)

Dramatická výchova, jak uvádí Pavlovská (2002, str. 8), je spjata s hnutím tvořivé dramatiky, které vzniklo v USA v polovině 20. let minulého století. Jednalo se o reformní pedagogické hnutí, jehož zakladatelkou se stala Winifred Wardová, která začala experimentovat s improvizovaným dramatem. Tvořivá dramatika se později rozšířila do dalších zemí - do Velké Británie, Francie, Holandska, Švédska,.. Dramatická hra se rozvíjela dalších osmdesát let a její hlavní myšlenky navazují na počáteční reformní hnutí, jehož základ tvoří: „Aktivní učení, učení praxí, zkušeností, spojení rozvoje osobnostního a sociálního, spontaneita a individuální přínos jedince, příprava pro život.“

Pavlovská (1998) definuje dramatickou výchovu (tvořivou dramatiku, výchovnou dramatiku) jako pedagogickou disciplínu, jejíž hlavní metodou je dramatická hra a improvizace. Hlavním smyslem dramatické výchovy podle autorky je působit přímo na účastníka a všestranně rozvíjet jeho osobnost.

2.1 CÍLE A METODY TVOŘIVÉ DRAMATIKY

Rovina dramatická rozvíjí dítě v oblasti dramatické – projev hrané role. Rozvíjí znalosti a umění. Dítě si dále rozvíjí schopnost řešit konflikt, komunikovat verbálně i neverbálně (pantomima – k projevu používá pohyb těla a mimiku), smysl pro rytmus, osvojuje si divadelní složky.

Rovina sociální rozvíjí mezilidské vztahy, vztahy s okolím a vrstevníky. Dítě se učí toleranci, kdy naslouchá druhým. Důležitá je kooperace (práce dětí ve skupinkách), podle toho se učí hodnotit sebe, ale i ostatní.

Rovina osobnostní rozvíjí psychické funkce dítěte (vnímání, kontrola nad

emocemi, fantazie, prosazení vlastního názoru), učí se řešit problémy a osvojuje si pozitivní hodnoty a postoje. (Macková, Dramatická výchova, 2004)

Jaroslav Provozník (1998) uvádí, jakým člověkem by se měl stát jedinec díky pedagogické práci v dramatické výchově:

1. člověkem orientujícím se:
  - a) v sobě
  - b) ve světě
  - v oblasti sociálních vztahů
  - v oblasti lidské práce a tvořivosti
  - v oblasti přírodní a ekologické
  - v oblasti kulturní
  - v etických hodnotách

2. člověkem kompetentním, schopným používat dovednosti a poznatky aktivně, tvořivě a odpovědně.

3. člověkem schopným stálého sebezvývoje a adaptace, odolným vůči neustálým změnám, které s sebou moderní společnost přináší

4. člověkem vědomým si svých možností i limitů, člověkem zdravě sebevědomým, ale současně pokorným, člověkem, který je schopen sám sebe vnímat jako součást světa, jež ho v mnohém přesahuje.

Podle Kristýny Bláhové je cílem dramatické výchovy vychovávat tvořivé a vnímavé osobnosti a definuje čeho by tato osobnost měla být schopna (1996).

Metody tvořivé dramatiky

Metody dramatické výchovy umožňují úplné vcítění dítěte do procesu hrané role. Základem je hra, která tvoří určitá pravidla a musí se dodržovat.

Metodám a technikám dramatické výchovy se ve svých pracích nejvíce věnuje Josef Valenta. Napsal samostatnou publikaci „Metody a techniky dramatické výchovy“. V této knize se také zabývá základním pojmenováním metody a techniky. Valenta uvádí, že metodu můžeme označit jako celý systém dramatické výchovy. Často se totiž uvádí dramatická výchova jako metoda vyučování. Metoda je také základní koncepční princip systému, tzn., že je na něm dramatická výchova založena.

Základní dělení metod podle Valenty (2008):

- Metoda (ú)plné hry
- Metody pantomimicko – pohybové
- Metody verbálně – zvukové
- Metody graficko – písemné
- Metody materiálově – věcné

Podle Kristýny Bláhové rozlišujeme dva základní druhy metod:

- metody a techniky stavby, strukturování, řízení a hodnocení školního dramatu (improvizace s dramatickým dějem dramatu)
- metody a techniky podpůrné (průpravné hry a cvičení, improvizace bez dramatického děje). (Podle Bláhové, Vybrané kapitoly z dramatické výchovy, 1998).

Valenta uvádí tři typy hry v roli, které vytváří obecný základ metod dramatické výchovy:

- a) Simulace
- b) Alterace
- c) Charakterizace

Simulace je nejjednodušší forma hry v roli. Hráč hraje sebe sama v jisté životní situaci / sociální roli, ale reaguje v rámci fiktivní situace. Zpevňuje, opakuje, upravuje své jednání, nebo tvoří zcela nové. Při simulační hře dochází ke střetnutí dramatické výchovy se sociálně-psychologickým výcvikem, osobnostní a sociální výchovou, atd. simulaci není možné v žádném případě použít jako léčebnou metodu při psychických obtížích. (podle Valenty, 2008)

Alterace je trochu hlubší formou hry v roli, hráč reaguje v situaci za určitou postavu, vše se ale odehrává v obecné rovině. Alterace zobrazuje obecnou charakteristiku postavy, základní rysy typu, postoje, funkce, sociální role, atd. v alteraci nejde o totální přeměnu hráče v hranou postavu, spíše se hráč chová tak, jako když hraje „někoho- něco“. (podle Valenty, 2008)

Charakterizace je nejhlubší ztvárnění určité postavy. Dá se říct, že je v podstatě

nadstavbou alterace. Hráč se vžívá do role, snaží se proniknout „pod kůži“ postavy. Nezajímá se jen o její základní charakteristiku, ale i o její vnitřní pohnutky. Hledá její psychické charakteristiky a zkoumá a vytváří její vnitřní život. Charakterizace ukazuje specifickou a individualitu dané postavy. Pro charakterizaci můžeme uvést definici: „Já, když žiji postavou, či postava ve mně, role ve mně“. (podle Valenty, 2008)

2.2 NÁMĚTOVÁ A DRAMATICKÁ HRA A JEJÍ VYUŽITÍ V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Tvořivou dramaturgii lze charakterizovat jako prožitkové učení a vlastní zkušenosti v dané situaci. Jedná se o nabývání životní zkušenosti, zapojení těla a emocí.

Námětová hra – bývá nazývána také tematická, na role. Děti v ní napodobují činnost dospělých lidí ze sociálního prostředí, ve kterém žijí. Vyvíjí se v druhé polovině batolecího období z napodobivé hry, je doplňována o vlastní představy. Jde o hru „na něco, na někoho“. Je hodně spojována se skupinovou hrou, dětem přináší pocit uspokojení, jde v ní o společné dětské sdílení, „svůj svět“. Schopnost vstoupit do role se u dítěte objevuje kolem 4. roku a zpočátku je hodně vázána na vnější znaky (čepičky, oblečení, další pomůcky).

5. roku je dítě schopné se hlouběji dostat do podstaty role, v 6 letech je pak schopno souhry rolí, tedy účastnit se společné hry, kdy více dětí má různé role. Námětová hra předpokládá rozvinutou schopnost představivosti a fantazie a schopnost komunikovat s druhými (Kořátková, 2005).

Dramatická hra nebo také hra napodobivá, rolová hra, hra na něco nebo na někoho, spontánní dramatická hra hraje v předškolním věku důležitou roli.

Podle E. Machkové „je námětová hra založena na mezilidském kontaktu a komunikaci, na setkávání různých lidských jedinců v situacích, osob, které na sebe vzájemně působí – řeší střetávání svých postojů a potřeb, přání a směřování a vytváření tak děje.“ (Machková, Metodika dramatické výchovy, 12. Vydání, 2011).

Hra v roli spočívá v tom, že se dítě stává na chvíli někým jiným, přebírá sociální roli. Role je soubor očekávání okolí od dítěte, která se v dané situaci nachází. Při napodobivé hře jsou důležité rekvizity a kostýmy. Dítě se stává někým jiným a pomocí kostýmu se lépe vžije do dané osoby a situace. Děti mohou používat i masky, kdy nemusí používat mimiku a projev hry se přenesou do pohybů těla. Masku mohou používat děti,

které jsou méně průbojné a stydí se, za maskou ukryjí svojí tvář a cítí se uvolněněji a svobodněji.

Dramatická hra neboli dramatická improvizace je startována záměrným podnětem, který je vyvolán učitelkou na základě jejich výchovných nebo vzdělávacích cílů. Dítě je vtaženo do pravidel, kterým se přizpůsobuje dobrovolně, ale s vědomím, že je musí respektovat. Učitel promyšleně řídí dramatickou výchovu se svou představou, kam má dítě v herní roli obrátit svoji pozornost. (Havlíková a Vencálková, 2006).

3 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Předškolní věk je významným obdobím v životě každého z nás. Jeho kvalita přímo ovlivňuje, jaký bude náš další život. Podle Průchy, Walterové, Mareše (2009, s. 228) jde o „vývojové období dítěte od dovršení 3. roku věku po vstup do školy, tzn. do dovršení 6. roku života“.

Předškolní vzdělávání je definováno zákonem č. 561/ Sb. 2004., o předškolním, školním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání, který stanovuje jeho cíle, a náležitosti průběhu tohoto vzdělávání.

Předškolní vzdělávání se uskutečňuje pro děti v mateřských školách nebo v přípravných třídách základních škol.

Dále podporuje rozvoj osobnosti dítěte, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji, také na osvojování základních pravidel slušného chování, rozvoj mezidských vztahů.

Předškolní vzdělávání by mělo nabízet vhodné vzdělávací a podnětné prostředí pro dítě, aby se v něm cítilo radostně a bezpečně. Takové pojetí vzdělávání umožňuje vzdělávání dětí bez rozdílů na jejich rozdílné schopnosti a učební předpoklady.

Úkolem by mělo být sestavovat vhodné činnosti a nabízet dětem příležitosti jak poznat sebe a jak porozumět všemu kolem. V předškolním vzdělávání je třeba prosadit integrovaný přístup, kdy vzdělávání probíhá na základě integrovaných bloků. Nabízejí dítěti vzdělávací oblast v přirozených vazbách. Oblasti integrovaných bloků by měly vycházet ze života dítěte. Měl by být pro ně užitečný a zajímavý. Tyto bloky poskytují dítěti velkou škálu různých aktivit. Dítě tak nezískává jen jednoduché dovednosti a poznatky, ale i získanou zkušenost, která je pro dítě prakticky využitelnou.

Rámcový vzdělávací program pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi: stanovuje cíle v podobě záměrů a cíle v podobě výstupů, a to nejprve v úrovni obecní a následně v úrovni oblastní. Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní výchovu se budeme zabývat v následující podkapitole.

3.1 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

RVP PV udává základní úkoly předškolního vzdělávání. Hlavním úkolem je doplňovat rodinnou výchovu a zabezpečit dítěti dostatek podnětů k aktivnímu rozvoji a učení. Předškolní vzdělávání má obohacovat denní program dítěte, poskytovat mu odbornou péči a usnadňovat jeho další životní i vzdělávací cestu. Důležitým úkolem je podpora individuálních rozvojových možností každého dítěte a úkol diagnostický, zejména u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (RVP PV 2004).

Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Rámcový vzdělávací program (dále RVP).

Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (dále ŠVP), podle nich probíhá vzdělávání na jednotlivých školách.

Rámcové i školní vzdělávací programy jsou dostupné pro veřejnost.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní výchovu určuje společný rámec, který se má zachovávat. Je otevřený pro školu, učitele i děti a vytváří tak podmínky k tomu, aby každá škola vytvářela a realizovala svůj vlastní školní vzdělávací program.

RVP PV pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi, kdy stanovuje cíle v podobě záměrů a cíle v podobě výstupů na úrovni obecné a oblastní.

Rámcové cíle vyjadřují univerzální zámery předškolního vzdělávání. Klíčové kompetence představují výstupy dosažitelné v předškolním vzdělávání. Dílčí cíle vyjadřují záměry dané vzdělávací oblasti. Dílčí výstupy, poznatky, dovednosti a postoje, které k dílčím cílům odpovídají.

Klíčové kompetence reprezentují v současném vzdělávání cílovou kategorii, která je vyjádřena v podobě výstupů.

Úroveň kompetencí, obecně dosažitelná předškolním dítětem, vyjadřuje očekávaný vzdělávací přínos předškolního vzdělávání.

Vzdělávací oblasti jsou vypracovány, tak aby byly pro pedagoga srozumitelné a aby s jejím obsahem mohli spolupracovat. Vzdělávací oblasti odvozeny od interakčních oblastí rozlišovaných na základě vztahů, které si dítě postupně vytváří k sobě samému. Vzdělávací

obsah je v RVP PV uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně – kulturní a enviromentální. Tyto oblasti jsou pojmenovány:

Dítě a jeho tělo

Dítě a jeho psychika

Dítě a ten druhý

Dítě a společnost

Dítě a svět

Z praktického hlediska jsou v RVP PV pojmenována možná rizika která mohou ohrožovat úspěch vzdělávacích záměrů. Upozorňují pedagoga, čeho by se měl vyvrbat.

1) Dítě a jeho tělo

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti biologické je podporovat růst, neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšit jeho tělesnou zdatnost, pohybovou i zdravotní kulturu. Dále učít je sebeobslužným činnostem a vést je správnému zdravotnímu stylu života.

2) Dítě a jeho psychika

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti psychologické je podpora duševní stránky, psychické zdatnosti a odolnosti dítěte. Dále rozvoj jeho intelektových schopností a dovedností, řeči a jazyka, poznávacích procesů, sebepojetí. Povzbuzovat dítě v dalším rozvoji, poznání a učení.

3) Dítě a ten druhý

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k ruhému dítěti či jiné osobě, obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajistit si pohodu v těchto vztazích.

4) Dítě a společnost

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti sociálně kulturní je uvést dítě do společnosti ostatních lidí, do svět kultury a umění, umožnit dítěti mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém okolí.

5) Dítě a svět

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti enviromentální je založot u dítěte elementární povědomí o okolním světě a vlivu člověka na životní prostředí (globální problémy). Vytvořit dítěti základy pro otevřený postoj dítěte k životnímu prostředí.

Podmínky předškolního vzdělávání, které je důležité při vzdělávání dětí dodržovat, jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami (zákony, vyhlášky, právní předpisy). V RVP PV podrobně popisují materiální, organizační, personální, psychohygienické a pedagogické podmínky, které podmiňují kvalitu poskytovaného vzdělávání.

Věcné (materiální) podmínky jsou plně vyhovující, jestliže:

- mateřská škola má dostatečně velké prostory a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skupinovým i individuálním činnostem dětí
- dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení i vybavení pro odpočinek dětí, jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné a jsou estetického vzhledu
- vybavení hračkami, pomůckami, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku: je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno hračky, pomůcky, a další doplňky nebo aspoň jejich podstatná část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň sevyznaly v jejich uložení
- děti se samy svými výtvary podílejí na úpravě a výzdobě interiéru školní budovy, prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly dětem přístupné a mohli si je prohlédnout i jejich rodiče
- na budovu mateřské školy navazuje zahrada: tyto prostory jsou vybavené tak, aby umožňovaly dětem rozmanité pohybové aktivity

Životospráva

- děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, program činností je přizpůsobován okamžité kvalitě ovzduší
- děti mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru mateřské školy
- učitelé se sami chovají podle zásad zdravého životního stylu a poskytují tak dětem přirozený vzor

- v denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí
- je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, aby umožňoval organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci

Psychosociální podmínky

- všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno, jakékoliv projevy podceňování a zesměšňování dětí jsou nepřipustné
- nové příchozí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci
- dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů, dětská herna je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou zpravidla rády
- děti i dospělí se cítí v prostředí mateřské školy dobře, spokojeně a bezpečně

Organizace

- plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí
- je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí, ale pokud to děti potřebují, mají možnost odejít do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně
- děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní později pokračovat
- jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností
- do denního programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity (ranní cvičení – průpravná část)

- při vstupu dítěte do mateřské školy je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim

Řízení mateřské školy

- mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, s nejbližší základní školou, popřípadě i jinými organizacemi v místě mateřské školy a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí
- pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče
- při vedení zaměstnanců ředitelka vytváří klima vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení mateřské školy, dává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor
- ředitelka podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu (ŠVP)

Personální a pedagogické zařízení

- pedagogové jednají a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými, metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí)
- všichni pracovníci, kteří pracují v mateřské škole jako pedagogové, mají předepsanou odbornou kvalifikaci
- specializované služby, jako je logopedie, rehabilitace či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky, apod.)

Spoluúčast rodičů

- rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí, jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje
- pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají mlčenlivost v jejích svěřených vnitřních záležitostech, jednají s rodiči ohleduplně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi a nezasahují do života a soukromí rodiny
- mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě, dále nabízí rodičům poradenský servis v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí

Rozsáhlou skupinu představují děti se zdravotním postižením. Ve vztahu a k druhu stupni postižení dítěte je třeba splnit při jejich vzdělávání zejména následující podmínky:

- a)** u dětí s tělesným postižením je třeba zajistit osvojení specifických dovedností, zabezpečit možnost pohybu dítěte v prostorách mateřské školy pomocí dostupných technických prostředků nebo lidských zdrojů
- b)** u dětí se zrakovým postižením zajistit a dodržovat předepsanou zrakovou hygienu, využívat vhodné pomůcky a hračky
- c)** u dětí se sluchovým postižením zajistit a dodržovat sluchovou hygienu avyužívat vhodné kompenzační pomůcky
- d)** u dětí s poruchami pozornosti a vnímání zajistit zvýšený bezpečnostní dohled a zajistit zklidňující klima prostředí
- e)** u dětí s mentální retardací zajistit a využívat vhodné kompenzační pomůcky (technické a didaktické)
- f)** u dětí s poruchami řeči zajistit speciální didaktické pomůcky
- g)** u dětí s více vadami zajistit další podmínky podle druhu postižení
(Rámcový vzdělávací program pro předškolní výchovu, 2004)

Rámcovost RVP PV také zajišťuje vzdělávání dětí mimořádně nadaných. Obsah i podmínky mohou být doplněny o další nabídku aktivit dle zájmů dítěte. Rozvoj a podpora mimořádně nadaných dětí by měla být zajišťována tak, aby nebyla jednostranná a neomezila pestrost obvyklé vzdělávací nabídky.

RVP PV dále obsahuje autoevaluaci neboli proces průběžného vyhodnocování vzdělávacích činností, situací a podmínek vzdělávání.

Tvoří také zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu (ŠVP). Školní vzdělávací program je dokument, podle něhož by se mělo uskutečňovat vzdělávání dětí v konkrétní mateřské škole. Mateřská škola jej zpracovává v souladu s RVP PV a v souladu s obecně platnými právními předpisy. Školský zákon ustanovuje školní vzdělávací program jako povinnou součást dokumentace mateřské školy. ŠVP PV je veřejným dokumentem.

3.2 PROJEKTOVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Se slovem projekt se můžeme setkat v různých souvislostech.

Obecně vnímáme tento termín jako dlouhodobé plánování činnosti. Význam slovo projekt pochází z latinského proicio (hodit, napřáhnout). Pedagogický slovník uvádí pojem "projektová metoda", při níž jsou děti vedeni k samostatnosti při řešení problémů, k praktickým činnostem a experimentování. Je odvozena z pragmatické pedagogiky (Dewey, Kilpatrick) podporující motivaci žáků a kooperativní učení. Projekty mohou mít formu integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného či slovesného produktu. (Pedagogický slovník, Průcha, Walterová, Mareš, 2013, 7. vydání)

Podle Kubínové jde o proces plánování učiva a výsledkem je plán činnosti s typickými znaky projektu. Dále jde o činnost vlastní proces realizace projektu, kdy jeho významnou součástí je průběžné vyhodnocování projektu i jeho výsledků. Hodnocení mohou provádět děti, pedagog, rodiče či další účastníci.

Podle Kratochvílové (2006) jde o uspořádaný systém činností učitele a žáků, kde dominantní roli zaujímají žáci. Učitel je postaven do role rádce, pomocníka, pozorovatele, facilitátora. Stává se tak přirozeným průvodcem dítěte za poznáním. Projektovou metodu lze charakterizovat následujícími znaky:

- Organizovaná učební činnost směřující k určitému cíli – realizaci projektu a jeho výstupu

- Činnost, která nemůže být dopředu zcela jasně krok za krokem naplánována
- Činnost vyžadující aktivitu žáka a jeho samostatnost
- Činnost tvořivá a reagující na změny v průběhu projektu
- Činnost převážně vnitřně řízená – autoregulovaná
- Činnost teoretická i praktická rozvíjející celou osobnost žáka a vedoucí k odpovědnosti za výsledek

Podle časového rozsahu dělíme projekty na krátkodobé, čítající pouze několik hodin aktivit, střednědobé, které se realizují v průběhu jednoho až dvou dnů, a dlouhodobé, zahrnující obvykle několik měsíců či celý rok. (Maňák, Švec, 1999)

V mateřské škole můžeme využívat různé druhy projektů. V praktické části se zabýváme střednědobým projektem.

3.3 UČITEL MATEŘSKÉ ŠKOLY

V minulosti byl učitel chápán jako subjekt výchovy a vzdělávání, tj. jako činitel, který v souladu s platnými školskými dokumenty zajišťuje průběh výchovně-vzdělávacího procesu a sám není tímto procesem pozměňován. Dnes chápeme, že učitel je nejen subjektem, ale také i objektem výchovy a vzdělávání. Učitel sice plní všechny své funkce, ale zároveň výchovně-vzdělávací proces působí zpětně na učitele, na jeho vlastní práci, tvůrčí aktivitu, rozvoj jeho pedagogického mistrovství.

Práci učitele vymezují učební plány, osnovy, učebnice, klasifikační řád a další normy. Učitel však přitom potřebuje určitou volnost pro tvořivou práci ve vlastních proměnlivých podmínkách i neustále se vyvíjejícím společenském poznání a praxi. V současné době v práci učitele padla řada omezení a bariér. Učitelé jsou stavěni před nové nároky, jako je samostatnost v jejich rozhodování, osobní zodpovědnost, individualizace přístupu k žákům, tvůrčí myšlení. (J.Kantorová, Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky 1., s. 192)

Pedagog přichází s podněty a možnostmi, jak dosáhnout stanoveného cíle. Také má být schopen se vcítit do psychického stavu druhého a být trpělivý při kontaktu s dětmi.

Cíle, které pedagog dramatické výchovy sleduje se podílí na celém rozvoji osobnosti dítěte – vztah ke světu a ke společnosti, dále na komunikaci, používání improvizace, formulovat vlastní názor, naslouchat druhým, získávání divadelních

dovedností, prožívat a hodnotit dramatické role.

U učitele dramatické výchovy je také nutné umění improvizace, protože často se stává, že dramatická hodina se nevyvíjí tak, jak si učitel plánoval, a na něm je, aby pohotově zareagoval a hodinu přizpůsobil dětem. (podle Pavlovské, 1998)

Informovaný učitel zvyšuje pomocí her svou autoritu, může si všímat i mezilidských vztahů uvnitř a v ně skupiny a tyto poznatky dále využívat v pedagogické praxi. (Jankovcová, Průcha, Koudela, 1989, strana 112).

Lokšová (2003, strana 70) uvádí, že osobnost učitele je základním činitelem tvořivého vyučování. Učitel musí nejen znát teorii a metodologii vyučovacího procesu a rozvoje tvořivosti, sám musí být také tvořivý. Tvořivé vyučování ze strany učitele předpokládá neustálý rozvoj jeho vědomostí a schopností.

Pavlovská (1998, str.9) velmi výstižně shrnula dovednosti, kterými by měl disponovat učitel dramatické výchovy:

- umění komunikovat s lidmi
- pozitivní vztah k lidem
- schopnost vytvářet přátelskou atmosféru
- všeobecný kulturní, zeměpisný a politický přehled
- odbornost a morální způsobilost
- znalost efektivních metod vyučování
- citlivost při hodnocení výkonu žáka

Role učitele mateřské školy

Havlíková (2000) mluví o roli učitelky ve výběru motivů rozvíjejících úmyslné ovládnutí vlastní chování dítěte a napomáhající přechodu od bezděčné pozornosti k záměrné. Poskytování námětů, informací, korekcí, potřeba metodické pomoci ale nesmí přejít do negování volného prostoru pro hru dítěte. Vhodné je sloučit záměrné působení učitelky s iniciativní, tvořivou činností dítěte samého.

B. Kasáčová (2004) uvádí 3 úrovně profesionality učitele:

- Individuální (s čímž souvisejí osobnostní předpoklady a charakteristiky učitele – profesionála)
- Společenskou (kde jsou formulovány úkoly a povinnosti profesionála a požadavky společnosti na jeho pracovní výkon a dosahované efekty, jako i akceptovatelné

normy jeho profesionálního konání)

- Kvalifikační (kde jsou stanoveny požadavky na vzdělávání a další kvalifikační postup)

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2004) mimo jiné jednoznačně vymezuje odborné činnosti, které by měl učitel mateřské školy přijímat a zvládnout.

Role podle E. Šmelové:

Role ochránce a poskytovatele odborné péče

- učitel zajišťuje odbornou péči
- učitel vytváří pro děti zázemí, v němž zažívají pocit bezpečí, lásky, porozumění, štěstí a pohody

Role zprostředkovatele poznatků a zkušeností

- učitel zprostředkovává poznatky a implementuje je do kurikula mateřské školy a strategie předškolního vzdělávání
- učitel využívá či vytváří situace, jejichž prostřednictvím dětem zprostředkovává zkušenosti
- využívá při práci s dětmi vhodné strategie a metody

Role poradce a iniciátora

- učitel je průvodce na cestě za novými poznatky s využitím vzdělávací strategie respektující specifika předškolního vzdělávání
- učitel je konzultant pro výchovné a vzdělávací situace v mateřské škole
- učitel je poradcem pro řešení různých situací, s nimiž se dítě v běžném životě setkává (vytváření správných postojů, umět řešit problém, upevňování sebevědomí dítěte apod.)
- učitel vytváří vhodné podmínky pro osvojování si nových vědomostí, dovedností a formování správných postojů

Role manažera

- učitel chápe podstatu práce s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní

vzdělávání

- učitel se spolupodílí na tvorbě školních a třídních vzdělávacích programů v pojetí RVP pro předškolní vzdělávání, projektuje
- učitel využívá vhodné evaluační nástroje
- učitel je tvůrcem osobitých vzdělávacích strategií, v nichž jsou respektována specifika celé třídy, ale i jednotlivých dětí
- učitel je tvůrcem pomůcek
- učitel dokáže flexibilně reagovat na nové podmínky, v nichž dítě česí různé úkoly

Role diagnostika a klinika

- učitel diagnostikuje zájmy a potřeby dětí, s nimiž pracuje
- učitel identifikuje potíže a jejich možné zdroje
- učitel na základě pedagogické diagnostiky hodnotí rozvoj osobnosti dítěte
- učitel komunikuje se svými kolegy, s rodiči, s ostatními partnery školy
- učitel intervenuje

Role učitele jsou proměnné, učitel na ně reaguje ve své práci.

4 DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

V této kapitole se zaměříme na dítě předškolního věku. Charakterizujeme toto období vývojem dítěte v předškolním období. Dále v následující podkapitole se zabýváme hrou dítěte v tomto období.

4.1 PŘEDŠKOLNÍ VĚK

Období předškolního věku trvá od konce 3. roku většinou do 6. roku. Až do dosažení zralosti, připravenosti a způsobilosti pro školu. Každým rokem vyroste dítě asi o 7 cm a přibude na hmotnosti asi 2 kg. V šesti letech orientačně váží děti asi 21 kg a měří asi 118 cm. Na konci tohoto období se zpravidla prožerávají první stálé zuby. Základní rysy osobnosti člověka se začínají utvářet již v předškolním věku. Prvních šest let života je často pro další vývoj osobnosti člověka rozhodující.

Tělesný vývoj dítěte: Růst kostry je zpomalen. Kosti dětí dosud nejsou plně kalcifikovány.

V pěti letech se rychle prodlužují nohy, páteř má již zakřivení jako v dospělosti, je však nepevná.

Dítě má již na začátku předškolního období všechny mléčné zuby. Ztráta mléčných zubů začíná v 5 - 6 letech.

Velmi živý je u dětí mezi třetím až šestým rokem orientační reflex, který je základem pozornosti a potřeby poznávat. Děti rychle pozorují změny v prostředí, rychle dávají otázky, jejich pozornost značně kolísá, avšak jistá přelétavost pozornosti je v tomto období přirozená, normální. Úmyslná pozornost se teprve vyvíjí.

Ve vývoji řeči po třetím roce jde u normálních dětí jen o rozšiřování *slovníku* (*jde o věk otázek proč?*), zpřesňování významu slov a zdokonalování mluvnického výrazu. Dítě přitom využívá především myšlenkových asociací podle podoby, analogie. V řeči dítěte se také odráží prostředí, ve kterém dítě žije a vyrůstá.

S vývojem řeči úzce souvisí vývoj myšlení, které je u dětí velmi těsně spjato s konkrétními životními situacemi. Obzor myšlení a představ dětí se stále rozšiřuje, podobně jako se rozšiřuje obzor zkušeností dítěte a rozsah jeho slovníku. Dítě začíná již mít jistý pojem světa a neuvědomělý "světový názor".

Mezery v chápání světa dítě velmi snadno a hravě překlene fantazií, která vytváří z předškolního věku dítěte klasickou dobu pohádek. Stavem fantazie je také vysvětlitelné, že mezi realitou a snem u dětí není takový rozpor jako u dospělých.

Paměť po čtvrtém roce je schopna vzpomínky na dávnou činnost, zvláště na takovou, která byla hodně emotivně nasycena.

Podle J. Piageta (Ženevská psychologická škola) hovoříme v předškolním věku o prvním stadiu vývoje rozumové schopnosti, které bývá nazýváno dooperačním stadiem. Trvá od počátku rozvoje dětské řeči do okamžiku, kdy se dítě naučí operovat se znaky.

Vývoj sociálních vztahů je podobný i ve hrách dětí. I když spolupráce dětí při společných hrách trvá jen chvilku, přece jen má všechny znaky kolektivní hry, společný cíl s dělbou činností, což je nejdůležitější vývojovou charakteristikou hry tohoto a dalších vývojových období.

Citový život dětí tohoto vývojového období je stále bohatší a diferencovanější. Narůstá především "sociální cítění", tj. vyšší city dětí. Objevuje se už ve výrazné formě cit kamarádství, soucit, radost z radosti druhých, ale také škodolibost, závist, žárlivost, pocity zahanbení a křivdy. (KOHOUTEK, R. Psychologie duševního vývoje. Brno: ICVMZLU, 2008).

4.2 HRA A JEJÍ VÝZNAM PRO DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Pojem hra tvoří společně s pojmem dítě předškolního věku neodmyslitelnou dvojici, a přesto se ani v současné době se všemi získanými poznatky hře nepřikládá takový význam, jaký by si tato hlavní, nejvýznamnější a nejpřirozenější forma činnosti raného období ontogeneze jedince zasloužila.

Hra je slovy Košťátkové (2008) nezpochybnitelnou součástí života dítěte předškolního věku, a proto by měla mít své místo také v organizaci režimu dne.

Podle Opravilové (2004) tvoří hra vstupní bránu do světa dítěte, je cestou k jeho osobnosti. Svět dítěte můžeme poznat právě skrze hru. Dítě ve hře navazuje na vlastní prožitky, uplatňuje v ní své zkušenosti a zájmy, navenek prezentuje vlastní představu o okolním světě, hra souvisí se skutečností, v níž dítě žije.

Průcha, Mareš a Walterová (2009) definují hru trochu obsáhleji a to jako „formu činnosti, která se liší od práce i od učení. Člověk se hrou zabývá po celý život, avšak v předškolním věku má specifické postavení - je vůdčím typem činnosti. Hra má řadu aspektů: aspekt poznávací, procvičovací, emocionální, pohybový, motivační, tvořivostní, fantazijní, sociální, rekreační, diagnostický, terapeutický. Zahrnuje činnosti jednotlivce, dvojice, malé skupiny i velké skupiny. Existují hry, k jejichž provozování jsou nutné

speciální pomůcky (hračky, herní pomůcky, sportovní náčiní, nástroje, přístroje). Většina her má podobu sociální interakce s explicitně formulovanými pravidly (danými dohodou aktérů nebo společenskými konvencemi). Ve hře se mnoho pozornosti věnuje jejímu průběhu (hry s převahou spolupráce, s převahou soutěžení)“ (s. 92). Ve své definici tedy připisují hře neodmyslitelnou sociální a vzdělávací a výchovnou funkci.

Roger Caillois (1998) uvedl v poslední době zajímavou a originální typologii a chování při hře rozdělil do čtyř základních skupin podle motivace, která člověka podněcuje k tomu, aby hru hrál:

- hry agonální, vycházejí ze zápasu a soupeření (různé soutěže a závody)
- hry aleatorické, založeny na náhodě a nemůžeme je ovlivnit (kostky, karty, videohry i počítačové hry)
- hry mimikrické, vycházejí z principu napodobování a předstírání (napodobivé hry s hračkami, loutkami, panenkami nebo převlékání se do kostýmů) - hry vertigonální, založeny na fyzickém prožitku vychýlení z rovnováhy (houpání, odvážné skoky, bezpečné pády i jízda na kolotoči)

Z názvu kapitoly vyplývá, že bych se měla zabývat hrou a jejím významem v mateřské škole. Spíše srovnávám názory odborníků, jak se postupem času mění. Nejblíže se přikláním k názoru podle Koťátkové. Jde i o současnější názor na hru.

5 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části byl zrealizován projekt pro děti mateřské školy, který autorka bakalářské práce sama navrhla.

Cílem bylo sestavení, realizace a hodnocení projektu v edukačním prostředí ve vztahu k rozvoji a očekávaných výstupů za využití tvořivé dramatiky.

Dílčím cílem bylo děti seznámit s prvky tvořivé dramatiky a zahrnutí dalších činností jako literární, výtvarná, pohybová a hudební.

Při každé naplánované činnosti autorka rozdělila děti na starší (5-7 let) a mladší (2-4 let).

Autorka zjistila, že nejde sloučit všechny tyto věkové kategorie. V rámci organizace je to podstatně nemožné. Ve smíšeném oddělení tedy volíme různě obtížné činnosti, aby byly spokojeny všechny děti.

Projekt autorka realizovala v mateřské škole v Bernarticích od 27.4 – 22.5. 2015, protože paní ředitelka umožnila po uvedenou dobu odejít z pracoviště na základní škole, která se nachází také v Bernarticích a je součástí mateřské školy.

POPIS A REALIZACE PROJEKTU

Téma: Z pohádky do pohádky

Podtéma: O Červené Karkulce

Záměr: Rozvoj osobnosti dítěte, jejího potencialu s celkovým citovým postojem vůči ostatním lidem, světu kolem nás, k člověku, k práci, k rodině, k vlastnímu zdraví.

Datum: 27.4. - 22.5. 2015

Charakteristika projektu:

- zahrnuje téma pohádky O Červené Karkulce za účelem bližšího poznání, získání nových vědomostí, dovedností a postojů. Všechny tyto činnosti jsou spojené s pohádkovým motivem.
- zahrnuje literární, výtvarnou, dramatickou, hudební a pohybovou činnost
- projekt obsahuje řízené, spontánní i skupinové či kolektivní činnosti
- spojuje původní zkušenosti dětí s novým poznáním
- jedná se o vzdělávací projekt dětí v mateřské škole

Věk:

- 2-7 let

Časový rozsah:

- 4 týdny

Časový plán projektu:

- projekt je střednědobý – 4 týdny
- 1.týden – literární činnost – příprava motivace, seznámení s pohádkou
- 2.týden – výtvarná činnost – výroba loutek, kostýmů, omalovánky,..
- 3.týden - dramatická činnost – dramatizace pohádky
- 4. hudební a pohybová činnost – zpěv písní, pohybové soutěže

Pozn. V rámci každého týdne dítě rozvíjíme ve všech vzdělávacích oblastech.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY: 1. týden

Dítě a jeho tělo

- reakce na smluvený signál (rozvoj hrubé motoriky)
- protažení těla (zdravotní cviky)
- správné dýchání (dechové cvičení)
- správný úchop psací potřeby (rozvoj jemné motoriky)

Dítě a ten druhý

- vzájemná tolerance a naslouchání
- vzájemná spolupráce (starší děti pomáhají mladším)
- komunikace mezi učitelkou a dětmi (odpovídají na otázky)
- projev dítěte před ostatními vrstevníky (výroba plakátu, charakteristika postav)

Dítě a jeho psychika

- grafomotorika (pracovní listy pro předškoláky)
- skupinové činnosti (skládání obrázků – sestavení pohádky)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY : 2. týden

Dítě a jeho tělo

- správný úchop psací potřeby (rozvoj jemné motoriky)
- spontánní hry (hry podle vlastního výběru)
- děti dokáží přejít a přeskočit lavičku a dokáží měnit směr chůze (rozvoj hrubé motoriky)
- protažení těla (zdravotní cviky)
- hod míčkem (hrubá motorika)
- opatrně zacházet s výtvarným materiálem (starší děti pomáhají mladším)
- vystřihování u dětí předškolního věku, mladší děti dostaly vyrobenou šablonu
- rozvoj jemné motoriky- stříhání, lipení, obkleslování)

Dítě a společnost

- kolektivní práce starších dětí (výroba kulis)

- námětové hry (mladší děti)

Dítě a jeho psychika

- grafomotorika (pracovní listy pro děti předškolního věku)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY: 3. týden

Dítě a ten druhý

- individuální hry (volné hry dětí)
- komunikativní dovednosti (senámení s dramatickou výchovou)
- kolektivní práce (obrázky o dramatické výchově)

Dítě a společnost

- skupinová práce (dramatizace pohádky, vzájemné naslouchání při projevu dítěte)
- námětové hry (vyjádření citových prožitků dítěte)

Dítě a jeho psychika

- rozvoj fantazie (pantomima)

Dítě a jeho tělo

- reakce na změnu signálu (pozornost, rozvoj hrubé motoriky)

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY: 4. týden

Dítě a jeho tělo

- rozvoj jemné motoriky (kreslení, stříhání)
- reakce na změnu signálu
- rozvoj hrubé motoriky (cviky s míčem a obručemi, sportovní den)

Dítě a společnost

- navodit radostné pocity z prováděných činností (návěky písň, rytmizace)
- umět projevít to, co umíme nejlépe
- fantazie, kooperativní uče

Dítě a svět

- oblast sociální (vycházka do ZUŠ)
- komunikativní dovednosti (povídání o hudbě)

1.TÝDEN – Seznámení s pohádkou

VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA:

RANNÍ CVIČENÍ

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

RANNÍ CVIČENÍ

SPOLEČNÁ ČINNOST

- četba pohádky
- charakteristika hlavních postav
- vyprávění pohádky podle obrázků
- sestavit děj pohádky za pomoci obrázků
- pracovní listy
- omalovánky
- grafomotorické listy
- dechová dvičení
- výroba plakátu s popisem postav
- poznávání písmen (u sratších dětí)

POUŽITÉ ORGANIZAČNÍ FORMY

- individualizovaná – během samostatné práce
- skupinová – podle obrázků sestavují děj pohádky
- praktické – pracovní listy, omalovánky, grafomotorické listy
- výchovné

POMŮCKY

- omalovánky
- pastelky
- voskovky

- výkresy
- obrázky k pohádce
- pracovní a grafomotorické listy
- kartičky s písmenky (KARKULKA)
- text pohádky O Červené Karkulce
- Postava Červené Karkulky (látková panenka, která provází tento projekt jako motivace k činnostem)

METODICKÝ POSTUP:

RANNÍ ČINNOST

- omalovánky, pracovní a grafomotorické listy, spontánní hry – Děti po příchodu do mateřské školy měly nachystané omalovánky a pracovní listy k tématu.

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

- Začala jsem motivací pomocí maňáska. Zvolila jsem vlka. Ptala jsem se děti jestli ví z jaké pohádky jsem se tu objevil.

RANNÍ CVIČENÍ

- rušná část: děti reagují na změnu signálu (běh, plazení, skákání,..)
- průpravná část: zdravotní cviky na protažení celého těla
- závěrová část: pohybová hra – Molekuly

SPOLEČNÁ ČINNOST

- Popis činnosti , kdy učitelka s dětmi naváže rozhovor, které pohádky znají. Ukáže dětem obrázky vztahující se k pohádce a ptá se, zda vědí ke které pohádce patří. Následuje četba pohádky a seznámení s jejím autorem.
- Rozbor pohádky, učitelka rozmístí karty s písmeny po herně a společně sestavují název KARKULKA, akrostich (Na každé písmeno děti vymyslí např. jméno, zvíře, barvu, věc,..):

K – kytara

A – aktovka

R – rohlík

K – kytka

U – umyvadlo

L – lízátko

K – Klára

A – Andulka

➤ Popis činnosti: pro lepší zapamatování děje učitelka s dětmi prostřednictvím doplňujících otázek pohádku zopakuje:

- které postavy v pohádce vystupují

- charakteristika postav

- snažit se zdůvodnit chování

jednotlivých postav v pohádce

- proč dívence říkali Červená

Karkulka

➤ charakteristika hlavních postav, kdy děti mají obrázky hlavních postav pohádky na stole (nebo na koberci), postupně vybírají obrázky jednotlivých postav, které připevní na nástěnku a společně přemýšlejí, jak se každá konkrétní postava v pohádce chovala – v souvislostech s dějem

➤ důvod chování jednotlivých postav, nad obrázkem každé pohádkové postavy se zamýšlejí, proč se tak chovala, jak se chovala, co tím chtěla dosáhnout, zda bylo jednání postavy správné či ne a proč...např. Myslivec byl hodný/zlý, důvěřivý,...Jak se zachoval aby zachránil babičku a Karkulku

➤ dechové cvičení : vyjeme hlubokým hlasem jako vlk, ťukáme na dveře – ťuky ťuk, funíme jako vlk

➤ rozhovor Jak se chováme k cizím lidem – nebereme si od nich žádné věci, nebavíme se s nimi, nenesedáme k nim do auta

- pracovní a grafomotorické listy – jemná motorika

MOŽNÁ RIZIKA

- užívání abstraktních pojmů
- předávání hotových informací

PEDAGOGICKÉ ZÁSADY

- přiměřenost
- individuální i skupinový přístup

POZNÁMKY

- slovo Karkulka jsme použili jako vytleskávání slabik pomocí tleskání, pleskání a podupy

EVALUACE

- První den jsem se na úvod seznámila s dětmi. S některými jsem se znala už z pedagogické praxe. Následující den jsem si děti rozdělila na mladší a starší. Oddělení bylo spojené (2 – 7 let). Zaměřila jsem se na věkovou rozdílnost, kde jsem pozorovala odlišnost v činnostech. Mé přípravy jsem vždy dělila na dvě, abych zaujala všechny tyto věkové skupiny dětí.

Ke konci týdne se mi nedařila organizace dětí. Důvodem je velký počet dětí a malé prostory pro hru. Dětem se líbila látková anenka v podobě Červené Karkulky. Tu jsem umístila v herně, aby nás pozorovala při našem projektu. Většina dětí pohádku O Karkulce znala. Pomáhaly mi děj převypravovat. Mladší děti naslouchaly.

Jako zpětnou vazbu další den děti ve skupinkách vyrobily plakát, kdy si vybraly jednu postavu a tu nakreslily na výkres a potom postupně vykládaly ostatním jaké měly postavy vlastnosti a jak se chovaly.

2. TÝDEN – TVOŘÍME A KRESLÍME S ČERVENOU KARKULKOU

VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA:

RANNÍ HRY

KOMUNITNÍ KRUH

RANNÍ CVIČENÍ

SPOLEČNÁ ČINNOST

- výroba papírových loutek ke hraní loutkového divadla
- omalovánky k pohádce
- výroba masek na obličej (Karkulka, myslivec, vlk, babička, maminka)
- společná výroba kulis k pohádce (les, studna, babiččin pokoj,..vše z kartonu)

POUŽITÉ ORGANIZAČNÍ FORMY

- frontální – komunitní kruh
- skupinová – spolupráce dětí a paní učitelky
- individualizovaná - každé dítě si vyrobilo svoji loutku(starší děti) a masku (mladší děti)

POMŮCKY

- omalovánky, pastelky, fixy, voskovky, kostýmy z pohádky
- klavír a rytmičké nástroje k rannímu cvičení
- výkresy, špejle, pastelky, voskovky, nůžky, lepidlo, provázek, kartony, temperové barvy, barevné papíry

METODICKÝ POSTUP

RANNÍ ČINNOST

- omalovánky – děti si u stolečků individuálně vykreslují obrázek z pohádky
- spontánní hry – hry se stavebnicí, s kostkami, v domečku,..

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

- Jako motivaci použijeme maňáska v další hlavní postavě a to babičky
- ukázka výtvarných pomůcek, které jsou potřeba ke kreslení a malování

RANNÍ CVIČENÍ

- zdravotní cviky, chůze přes lavičku, skok přes lavičku, udržení rovnováhy – stoj na jedné noze, skok do obruče, hod míčkem, dřepy

SPOLEČNÁ ČINNOST:

- výroba papírových loutek: šablony pohádkových postav si děti obkreslí, dále si je vybarví a vystříhnou. Na vystřizenu loutku si nalepí špejli.
- výroba masek na obličej: z papírových táček vystříhneme ovál (hlavu), pomocí barevných papíru lepíme detaily (oči, ústa, nos, vlasy, u vlka – čumák, zuby, uši, u myslivce – vousy, myslivecký kloubouk, u Karkulky červený čepec, u babičky brýle a šedivé vlasy), na hotovou masku propíchneme z každé strany otvot a provlékneme jej provázkem či kloboukovou gumou, zavážeme na uzlík a máme masku hotovou.
- výroba kulisy: do školky jsem donesla kartony, ze kterých jsem vyřezala domek a světničku, stromy, hříbky (les), studnu. S dětmi jsme tyto kulisy vymalovali temperovými barvami. Kulisy z kartonu nebyly prostorové, ale ploché, tudíž se musí opírat o zdi či větší předměty v herně.

MOŽNÁ RIZIKA

- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru

PEDAGOGICKÉ ZÁSADY

- názornost
- individuální přístup

POZNÁMKY A POSTŘEHY

- při skupinové práci si děti rozdělily své role, kdo bude vymalovávat stromy, studnu, domek,...

EVALUACE

- Druhý týden už byla organizace dětí snadnější. Bylo to pro ně něco jiného. Celý týden jsme vyráběly loutky a masky, abychom si mohly následující týden zahrát divadlo.

Starší děti pomáhaly ve výrobě loutek těm mladším. Masky zvládly všechny děti bez rozdílu na věk. Loutky jsme si společně vybraly. Děti hodnotily své výrobky. Při přípravě kulís jsem sama vyrobila šabony a děti je vyzdobily podle fantazie. Mladší děti neudržely pozornost z výroby loutek. Nachystala jsem jim náhradní činnost u stolečků.

3. TÝDEN - HRAJEME SI NA HERCE

VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA:

RANNÍ HRY

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

RANNÍ CVIČENÍ

SPOLEČNÁ ČINNOST

- loutkové divadlo O Červené Karkulce
- hrané divadlo O Červené Karkulce pomocí rekvizit
- učení jednoduchého textu pohádky se staršími dětmi
- básničky, říkanky, pantomima, námětové hry
- pracovní listy, omalovánky
- rozstřihování obrázků a skládání do celků
- dramatizace pohádky s maňáskama

POUŽITÉ ORGANIZAČNÍ FORMY

- individuální práce dětí – pracovní listy
- frontální – komunikativní kruh
- skupinová (hra divadla)

POUŽITÉ METODY

- pozorování – děti starší (herci), děti mladší (diváci)

POMŮCKY

- klavír
- rytmické nástroje
- vyrobené kulisy

- maňásci
- vyrobené loutky k pohádce
- omalovánky
- pastelky, voskovky, fixy
- pohádkové kostýmy
- molitanové kostky – námětové hry
- obrázky k pohádce
- text pohádky O Červené Karkulce
- básničky a říkanky

METODICKÝ POSTUP

RANNÍ ČINNOST

- omalovánky, pracovní listy, námětové hry, spontánní hry dětí

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

- rozhovor s dětmi a seznámení s dramatickou výchovou
- prohlížení obrázků – divadla, herci, kostýmy, jeviště, hlediště

RANNÍ CVIČENÍ

- rušná část: reakce na změnu signálu
- průpravná část: zdravotní cviky s míčem,
- závěrová část: relaxace u relaxační hudby, pohybová hra semafor (zelená – běh, oranžová – stůj, červená – dřep)

SPOLEČNÁ ČINNOST:

- návštěva divadla v blízké obci (prohlídka jeviště, hlediště, zákulisí,..)
  - starší i mladší děti si nejprve ve skupinkách nacvičí loutkové divadlo – pohádku o Červené Karkulce(každý si děj pohádky vymyslí podle sebe), po té je navzájem sobě hrají
  - starší děti se s pomocí učitelky učí jednoduchý text pohádky O Červené Karkulce – mladším dětem hrají divadlo
  - další den si děti vyzkoušely dramatizaci pohádky pomocí maňásků
- učitelka se s dětmi učila básničku:

„Kam, Karkulko malá, kam?“

„Chodím lesem sem a tam.

Co ty, vlku, tady chceš?“

„Sháním na zub kousek trávy,

po trávě se dobře tráví.“

„Vlku, vlku, to je lež,

vlci trávu nejedí!“

„To holčičky nevědí!“

„Vědí, pane vlku, vědí,

ale odkud nepovědí.

Náš pes také trávu nejí,

kosti on má nejraději.“

„Já jsem vlk, ne pes,

budu-li chtít, sežeru tě!

„Trávu si jez máš-li chutě,

je jí plný les!“

„Copak máš v tom košíčku?“

„Bábovku a kytičku.“

„A kam neseš košíček?

„K svátku babičce jej nesu.

Už jsem přešla sedm lesů,

Bydlí támhle – kousíček.“

„Chceš-li, já tě doprovodím.

„I ne! Ráda sama chodím.“

„Čímpak je tvůj tatínek?“

Hádej! Dělá ohýnek,

ten ohýnek rudě šlehne,

kam dopadne, nic se nehne.

Tatínek je myslivec.”

„Aha, to je jiná věc!

A kdepak je v tuhle chvíli?”

„Kousek odtud vlky střílí,
támhle u těch velkých stromů.

Počkej na něj chvíličku!”

„Už nemám čas, musím domů.

A pozdravuj babičku!”

- pantomima – učitelka dětem pošeptá slovo a děti se ho snaží předvést pohybem a ostatní hádají
- skládání a rozstřihování klasických pohádek z celku na části a z částí do celku
- námětové hry – hry na něco

MOŽNÁ RIZIKA

- v komunikativním kruhu hrozí překřikování a nerespektování se
- dbát na bezpečnost při cvičení

PEDAGOGICKÉ ZÁSADY

- názornosti
- přiměřenosti
- aktivity

EVALUACE

- Třetí týden jsem se věnovala celkovému tématu mé bakalářské práce a tou je tvořivá dramatika. Z minulého týdne jsme měly vše vyrobeno na přípravu divadla. Starší děti dramatisovaly pohádku a mladší je pozorovaly. Mladší děti se věnovaly námětovým hrám. Tyto hry je podle mého pozorování zaujaly nejvíce.

4.TÝDEN - ZPÍVÁME A CVIČÍME S ČERVENOU KARKULKOU

VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA:

RANNÍ ČINNOSTI

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

RANNÍ CVIČENÍ

SPOLEČNÁ ČINNOST:

- povídání o hudebních činnostech (jak vypadá houslový klíč vysvětlení pojmu, noty – obrázky)
- rytmizace na lidové písně (holky – Karkulky, chlapci – myslivci, hra na tělo, rytmické nástroje)
- návštěva v ZUŠ Javorník (ukázka učeben a hudebních nástrojů)
- sportovní den
- soutěž ve zpívání
- písnička O Červené Karkulce s doprovodem klavíru
- pohybové hry
- omalovánky (hudební tematika)
- vystřihovánky (noty)

POUŽITÉ ORGANIZAČNÍ FORMY

- individualizovaná – během samostatných činností u stolečků
- skupinová – soutěž ve zpívání
- frontální – návštěva ZUŠ

POUŽITÉ METODY

- praktická – hra na hudební nástroje, pohybové hry

POMŮCKY

- klavír, rytmické nástroje
- omalovánky, pastelky, voskovky, nůžky
- noty k písním, obrázky k hudební činnosti
- vybavení tělocvičny na sportovní den
- CD přehrávač

METODICKÝ POSTUP:

RANNÍ ČINNOST

- omalovánky, vystřihovánky, spontánní hry dětí – děti si vymalovaly omalovánky nebo vystřihovaly pohádkové postavy z papíru

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

- Jako motivaci požíváme loutku myslivce, další postavy z pohádky
- povídání o hudbě, co zahrnuje hudební výchova, hudební skladatelé, poslech vážné hudby, prohlížení obrázků (noty, houslový klíč hudební nástroje,..)

RANNÍ CVIČENÍ

- rušná část – reakce na změnu signálu
- průpravná část – zdravotní sviky s míčem, obručemi
- závěrová část – relaxace, pohybové hry

SPOLEČNÁ ČINNOST:

- návštěva ZUŠ, kdy nám paní ředitelka ukázala místní hudební muzeum, provedla nás učebnami, kde nám učitelé představili hudební nástroj, který vyučují a zahráli malou skladbu,
  - poznávání základních hudebních nástrojů (flétna, klavír, kytara,..)
  - soutěž MŠ hledá talent, děti si připravily samostatně nebo ve skupinkách písničky, které nám zazpívaly (s kolegyní jsme postupně hodnotila a určily 3. místa – děti byli ohodnoceni drobnými sladkostmi)
  - rytmizace lidových písní – nejdříve hra na tělo(tleskání, pleskání, podupy, luskání),
  - nová písnička O Červené Karkulce – nácvik písně
  - starší děti měly k dispozici rytmické nástroje(dřívka, tamburína, bubínek, činelky,..)
- sportovní den probíhal v tělocvičně – pro děti byly s dispozici koutky, kde plnily různé disciplíny (skok z místa, hod míčkem, dřepy, skákání přes švihadlo, běh na čas,..), jako odměnu děti dostaly medaile, které jsem sama vyrobila z barevných papírů

MOŽNÁ RIZIKA

- dbát bezpečnosti při pobytu v tělocvičně (úrazy),

- nedostatek času pro spontánní hru

PEDAGOGICKÉ ZÁSADY

- aktivní – sportovní den
- názornosti
- přiměřenosti

EVALUACE

- Poslední týden jsme se zaměřily na hudební a pohybovou aktivitu. Podle zrealizované přípravy se mi více povedla pohybová aktivita. Děti rády soutěžily. Při hudební činnosti jsme se naučily novou písničku, kdy starší děti ji obohatily hrou na rytmické nástroje. Tento střednědobý projekt bych hodnotila kladně. Některé organizační formy spíše záporně, ale to se týká prvního týdne. Byla to adaptace v novém prostředí.

5.1 EVALUACE PRAKTICKÉ ČÁSTI A PROJEKTU

V rámci každého týdne dítě rozvíjíme ve všech vzdělávacích oblastech.

Nabídku činností se autorce podařilo uskutečnit za pomoci paní učitelky, která byla v mateřské škole v danou chvíli s ní. Tato skutečnost výrazně přispěla při realizaci naplánovaných činností. Děti si vždy rozdělily podle věku a skupinky si střídaly po dobu celého projektu.

Očekávané výstupy ve vztahu k dětem se podařily naplnit částečně. U starších dětí bylo vidět nadšení z hrané pohádky, z výrobků,.. U mladších dětí převládala námětová hra a pohybová činnost u ranního cvičení.

Záměrem projektu byl rozvoj osobnosti dítěte, jejího potencialu s celkovým citovým postojem vůči ostatním lidem, světu kolem nás, k člověku, k práci, k rodině, k vlastnímu zdraví. Po celé 4 týdny jsem se snažila tento záměr dodržovat v rámci stanovených očekávaných výstupů.

6 ZÁVĚR

Od samého počátku bakalářské práce se zabýváme tvořivou dramatikou v mateřské škole. Autorka chtěla poukázat, že tvořivá dramatika či hra je činností velmi důležitou pro rozvoj dítěte. Z toho vyplývají různé názory, které jsem hledala v odborné literatuře.

Hned na začátku si uvědomujeme, že nebude jednoduché definovat různé pojmy k dané problematice. Odborníci mají různé názory, a ty, které zaujaly nejvíce uvádíme do této práce.

V teoretické části se zabýváme přímo tvořivou dramatikou v mateřské škole, dále předškolním vzděláváním a dítětem předškolního věku.

V první kapitole uvádíme tvořivou dramaturgii, kterou lze charakterizovat jako prožitkové učení a vlastní zkušenosti v dané situaci. Jedná se o nabývání životní zkušenosti, zapojení těla a emocí.

Dále se v podkapitole zmiňujeme o cílech a metodách tvořivé dramaturgie ve srovnání podle Valenty a Bláhové.

Dramatická hra nebo také hra napodobivá, rolová hra, hra na něco nebo na někoho, spontánní dramatická hra hraje v předškolním věku důležitou roli.

Zabýváme se také předškolním vzděláváním, kde autorka uvedla Rámcový vzdělávací program pro předškolní výchovu. Dále projektování, které využíváme do praktické části. Další důležitou roli hraje učitel.

V poslední kapitole teoretické části popisujeme pomocí odborné literatury vývoj dítěte předškolního věku. Jedná se o tělesný, kognitivní (poznávací), citový a sociální vývoj dítěte, myšlení a řeč,...

Velmi důležitá je hra a její význam dítěte v předškolním věku.

Následovala praktická část, jak jsem již zmiňovala v úvodu. Realizovaný projekt jsem sama navrhla a uskutečnila v mateřské škole.

Cíle, které jsem si na praktickou část stanovila, jsem zrealizovala v naplánovaném projektu.

Po dobu 4 týdnů jsem se snažila všechny naplánované činnosti splnit i vzhledem k omezení prostoru a času.

Tento projekt by autorka zrealizovala v mateřské škole i někdy v budoucnu, ale v jiném (delším) časovém prostoru a s jinou věkovou skupinou např. 5-6 let.

Projekt hodnotíme kladně v důsledku dětí, kdy se aktivně zapojovaly do činností, které jim autorka nabídla. Dále také záporně v důsledku velkého počtu dětí, kde se

nedařila organizace.

Bakalářská práce autorce přinesla mnoho nových poznatků o dané problematice. Také jsem poprvé sama navrhla a zrealizovala střednědobý projekt do mateřské školy.

7 POUŽITÁ LITERATURA

BLÁHOVÁ, K. Uvedení do systému školní dramatiky, Praha: IPOS, 1996, 83 s. ISBN 80-7068-070-9.

KOŤÁTKOVÁ, S. A kol. V ybrané kapitoly dramatické výchovy, 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998.222 s. ISBN 80-7184-756-9

MACKOVÁ, S. Dramatická výchova. Brno: JAMU 2004. ISBN 80-85429-93-4.

MACHKOVÁ, E. Úvod do studia dramatické výchovy. Praha: NIPOS 2007, ISBN 978-80-7068-207-4.

MACHKOVÁ, E. Jak se učí dramatická výchova, 2.vyd. Praha: Nakladatelství AMU, 2007.222 s. ISBN 978-80-7331-089-9.

VALENTA, J. Metody a techniky dramatické výchovy, 1. vyd., Praha: Grada, 2008, 352 s. ISBN 978-80

SVOBODOVÁ, E., ŠVEJDOVÁ, H. Metody dramatické výchovy v MŠ. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0020-8.

ULRICHOVÁ, I., GREGOROVÁ, V., ŠVEJDOVÁ, H., Hrajeme si s pohádkami. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-355-2.

MÉGRIEROVÁ, D. 100 námětů pro dramatickou výchovu. Přeložila Simona Šimčíková, Praha: Portál 1999, vydání první. ISBN 80-7178-288-2.

NĚMEC, J., S hrou na cestě za tvořivostí. Brno: Paido, ISBN 80-7315-014-X.

KANTOROVÁ, J. a kol., Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky 2., 1. vyd., Olomouc: Hanex, 2010. ISBN 978-80-7409-030-1.

KANTOROVÁ, J. a kol., Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky 1., Olomouc: Hanex,

2008. ISBN 978-80-7409-024-0.

ŠMELOVÁ, E. Mateřská škola – Teorie a praxe I. Olomouc: PdF UP, 2006. ISBN . 8024409458.

OPRAVILOVÁ, Eva. Předškolní pedagogika II. Hra (Cesta k poznání předškolního dítěte). 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 2004. 35. s. ISBN 80-708-3786-1.

KOHOUTEK, R., Psychologie a pedagogika, 1. vyd., 2008, Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, ISBN 978-80-7375-186-9.

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ PRAHA, Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, dotisk 1. vyd., Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004, 45 s. ISBN 8087000005

PROVAZNÍK, J.: K některým otázkám teorie a didaktiky dramatické výchovy. In Vybrané kapitoly dramatické výchovy, 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998, s. 41-90, ISBN 80-7184-756-9.

PAVLOVSKÁ, M.: Dramatická výchova, Brno: ITEM, 1998, 22 s. ISBN 80-7204-071- 5.

LOKŠOVÁ, I., LOKŠA, J. Tvořivé vyučování. Praha: GRADA, 2003. ISBN 80-247-0374-2.

CALLOIS, R., Hry a lidé, Praha: Ypsilon, 1998. ISBN 80-902482-2-5.

VALENTA, J., Metody a techniky dramatické výchovy, Praha: Grada, 2008. ISBN 9788024718651.

8 ANOTACE

Jméno a příjmení:	Miloslava Papavasiliová
Katedra:	Primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Berčíková
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Tvořivá dramatika v mateřské škole
Název v angličtině:	Creative Drama in kindergarten
Anotace práce:	Ve své bakalářské práci představuji tvořivou dramatiku v mateřské škole, dále předškolní vzdělávání, dítě předškolního věku a v praktické části zrealizovaný projekt v mateřské škole.
Klíčová slova:	Tvořivá dramatika v MŠ, předškolní vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, metody tvorivé dramatiky, projekt, předškolní věk, pojem hra.
Anotace v angličtině:	In my thesis I present creative dramatics in kindergarten, as well as preschool education, preschool child and the practical part of the project implementation in kindergarten.
Klíčová slova v angličtině:	Creative Drama in kindergarten, preschool education, Framework educational program for preschool education, Methods of Creative Drama, Project, Preschool Age, The Concept of the game

Přílohy vázané v práci:	Pracovní listy, omalovánky, vystřihovánky, písnička, básnička, text pohádky, dramatický text pohádky, grafomotorické listy, pohybové hry.
Rozsah práce:	50
Jazyk práce:	český

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Zdroj: <http://www.pixy.cz/osobni/pohadky/karkulka.html>

Pohádka o Červené Karkulce

„Karkulko!
Pojď a pomoz malinko.“
„Co to chystáš, maminko?“
„Chystám košík na mlsání.
Pro tebe ne! –
Pro babičku je, ty chytrá,
svátek přece slaví zítra.
Odneseš jí od nás přání
do košíčku zabalené:

sklínku višňi v sladkém víně,
v džbánu medu trošinku,
bábovku a pečínku.
Náruč kvítí na mýtině
ještě cestou natrháš.
Že to pro mě uděláš?“

„Jápkak by ne!“ Karkulka má
radost, ráda sama
za babičkou přes les chodí.
Cobydup je přichystaná.
Tam, co kvete růže planá,
maminka ji vyprovodí:

„Ať to pěkně oslaví!
Ať se brzy zastaví!“

Karkulka už neposlouchá...
Jako vítr peláší
přes louku a bodláčí –
a už je v lese.
Zvesela si poskakuje,
košík nese.
Už je v lese,

sama tu je.

Hopsa hejsa –
když je právě v půlce lesa,
rozhrne se husté chvojí
a dřív než bys mrk',
před Karkulkou v cestě stojí
obrovitý šedý vlk.

Zlý je. Zlý a hladový,
nahlas to však nepoví.

„Kampak, kampak, holčičko?“

„Jdu za svojí babičkou!
V košíčku jí nesu k svátku
sklínku višňi v sladkém víně,
v džbáňku medu trošíňku,
bábovku a pečínku.
A kyticíku na památku
na mýtině natrhám.“

„Hmm, pečínka, hamy ham,“
myslí si vlk. „Maličká
je ale. Babička,
to by byla svačina...“
Hned vyzvídat začíná:
„Babička je doma? Sama?,“
povídá ta mlsná tlama.
„Doma je. A teď už zmklni.“
„Však už běžím,“ zády vlk k ní
otočí se.
„To je spěchu!“
„Chvátám domů, do pelechu.“

Sotva jí však zmizel z očí,
vlk hned mezi smrčky skočí,
přes mlázi a kopeček,

po potoku - máry, čáry -
nadběhl si ten lhář starý
před babiččin domeček.

Skřehotá tu tenkým hlasem:
„Ťuky, ťuk, já Karkulka jsem.
Ťuky ťuky, babi, věř mi,
otevři své Karkulce!“
„Počkej, vždyť jdu o hůlce...“
Zlý vlk číhá přede dveřmi.
A sotva se otevřou,
rozevře svou tlamu zlou -

Schlamstnul ji, vždyť proto přišel.
Babička je v jeho bříše.

„Ham! To máme první půlku.
Teď si počkám na Karkulku!
... Počkám? Ani nespočinu!
Vždyť už jde sem z lesa stínu!“
Nastala ta pravá chvíle.
Vlk rychle hups! do košile,
nasadí si velké brýle,
honem leze pod peřinu.

Karkulka je na zápraží.
„Ťuky, ťuky, babičko!“
„Pojď jen dále, holčičko,“
po babiččím vlk se snaží.
„Mám tu trošku nepořádku...“
„Přišla jsem ti popřát k svátku!
Mám pro tebe kytičku,
spoustu dobrot v košíčku –“

Karkulka se zarazí.
Malinko ji zamrazí,
na babičku pohled stočí.
„Co že máš tak velké oči?“

„To abych si mohla číst.“
„Co ty uší?“
„Že mi sluší?,“ vlk se chlubí.
„A ty zuby?!“
„To abych tě mohl sníst!“

Z postele vlk jedním rázem
před Karkulku skočí na zem.
Schlamstnul ji, šup do teřichu.
Obě jsou teď v jeho břichu.

A vlk, nacrpan k puknutí,
usne. Leží bez hnutí.
A jak chrápe!
Chrápe tak moc, hloupá stvůra,
až se stromů padá kůra.

Právě podle cesty šel
myslivec a uslyšel
ten hřmot: jako když řežou pilou.
S babičkou jsou kamarádi,
k chaloupce tak honem pádí
zjistit, co se přihodilo.

Tu vidí to vlčí dílo.

Zkušený je ovšem lesák.
Ani chvíli neváhal.
Bez čekání, bez meškání
vytáhnul svůj ostrý tesák,
vlkovi břich rozpáral.
Karkulka z něj vyskočila,
i babička – zdravá, čilá.
To je, pane, radování!

A co s vlkem? Tlama sprostá
na pamětnou musí dostat!
Kamení a hlíny kupku

nasbírali za chvíli.
Do nenažraného pupku
vlkovi ji zašili.
Za skříní se schovají,
potichouнку čekají.

Už je vzhůru!
A už kňučí.
Břich ho tíží, tlačí, skučí.
Z chaloupky se schlíple vleče,
sbírá síly poslední.
Zalezl do husté kleče,
naříkal tam deset dní.

A mezitím v pokojíčku
smějí se a radují.
Pak si smlsnou na hostině
z Karkulčina košíčku:
sklínku višňi v sladkém víně,
z džbánu medu trošínku,
bábovku a pečínku.
Veselí se, hodují.

A vlk? Ten si pozor dává,
dnes už vůbec zlý není.
Na pocestné nečíhává,
žere jenom lupení.

Příloha č. 2

Zdroj: www.googleobrazky.cz

Písnička o Pohádkovém lese

POHÁDKOVÝ LES

Melodie a text: Anna Šimonová

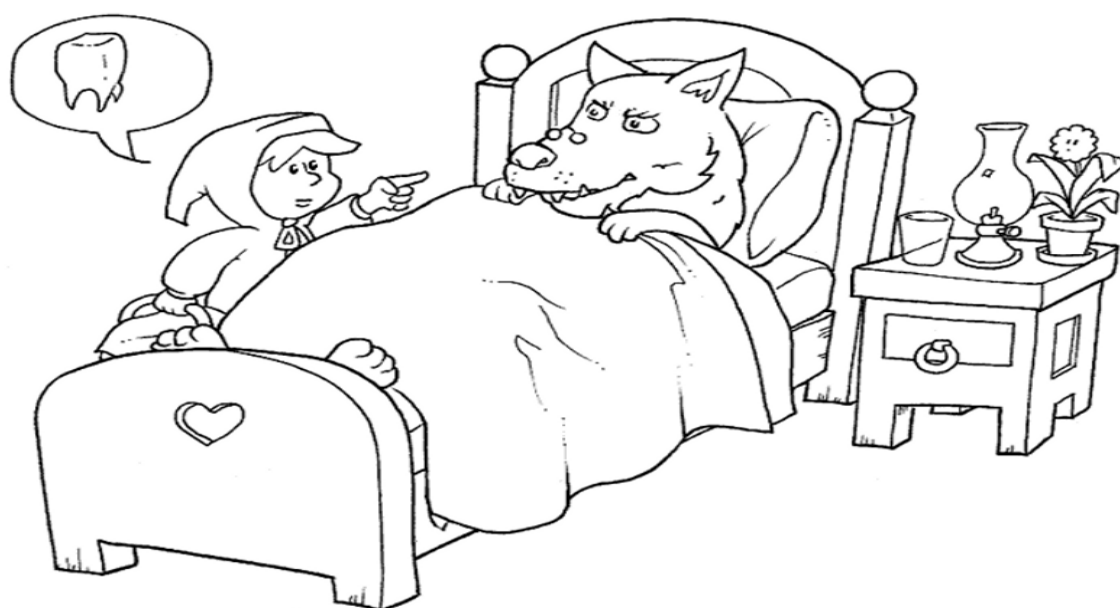
The musical score is written on four staves in treble clef with a common time signature (C). The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes.

Há - dej, há - dej kam - pak pů - jdem dnes?
Če - cá na nás po - hád - ko - vý les!
1. Kdo - pak by se vl - ka bál? Pů - jdem ješ - tě tro - chu dál.
K per - ní - ko - vé cha - loup - ce ve - de ces - ta do kop - ce!

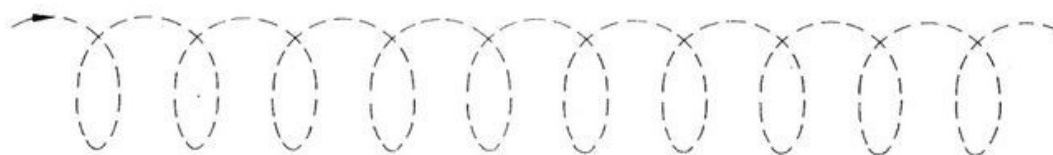
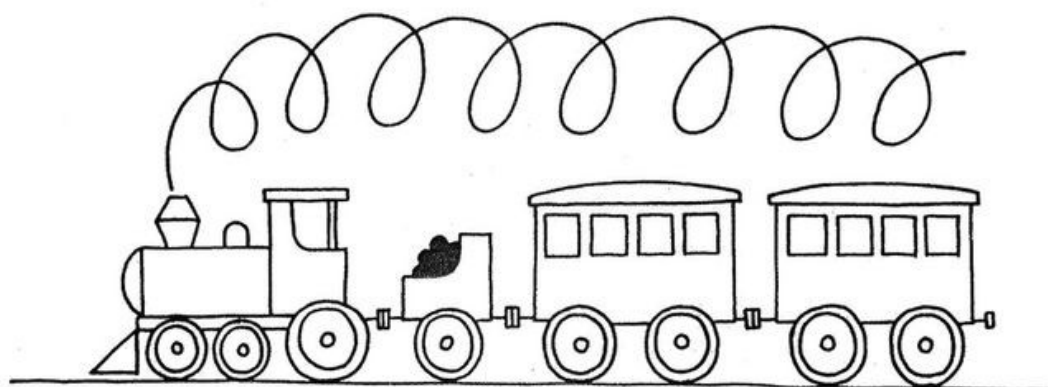
Příloha č.3

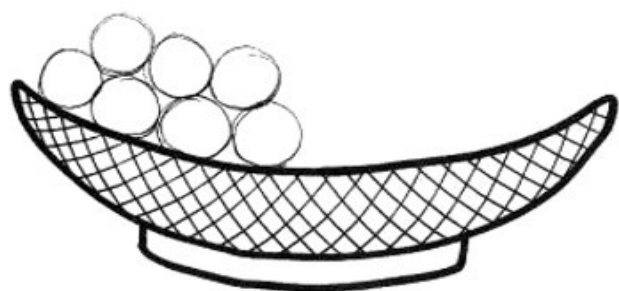
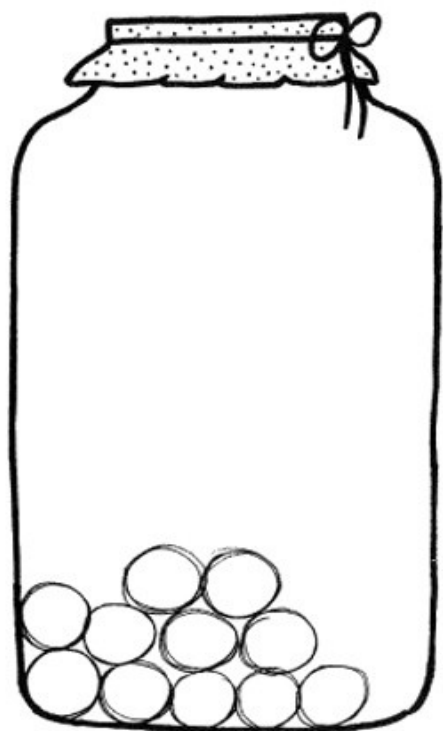
Zdroj: www.googleobrazky.cz

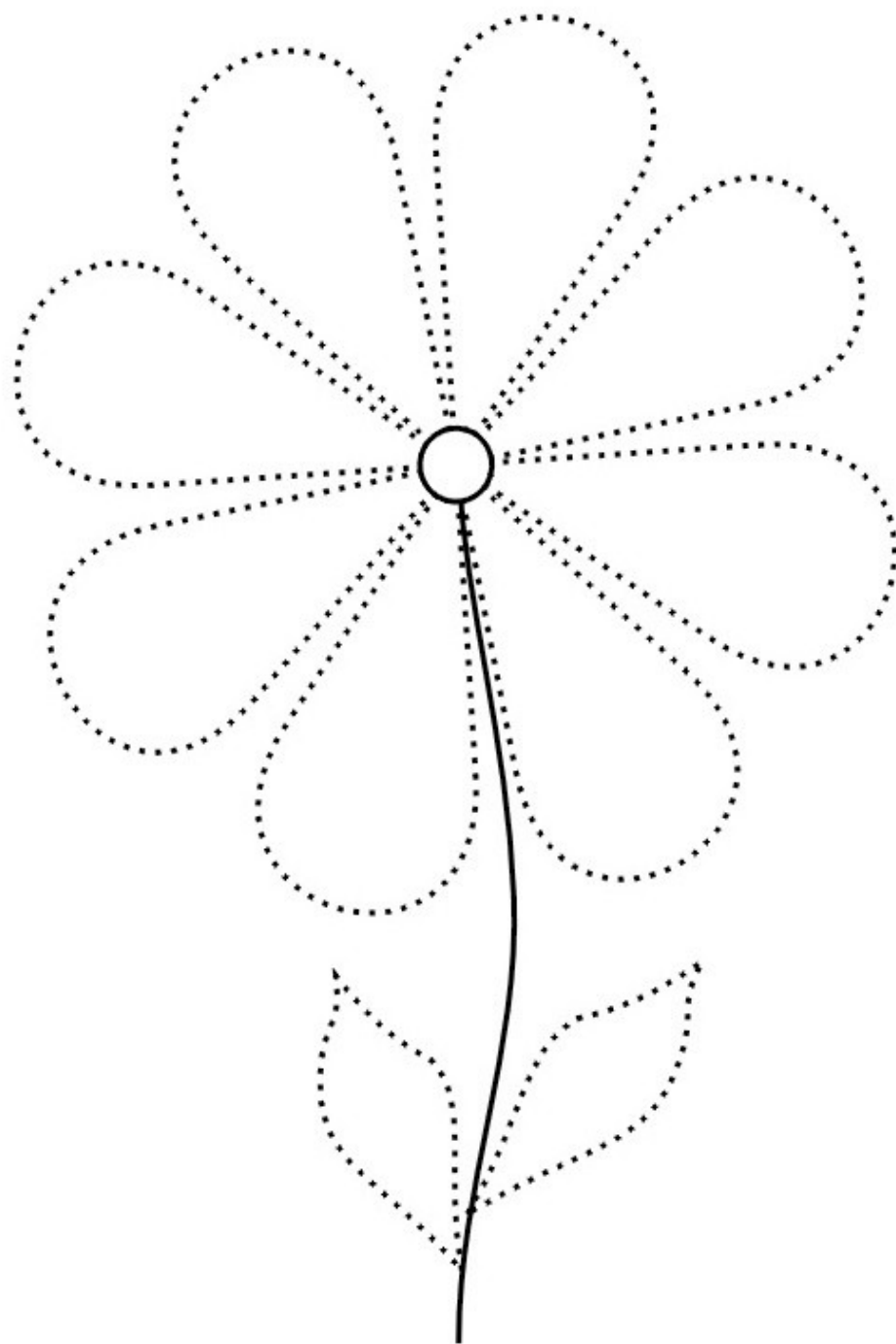
Omalovánky, vystřihovánky, pracovní listy, grafomotorické listy - ukázka

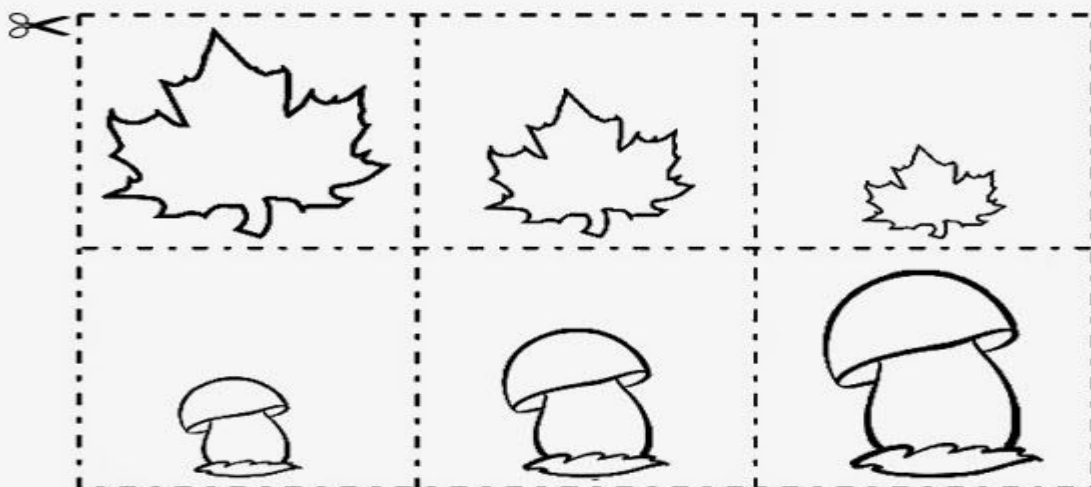

VELKÉ

MENŠÍ

NEJMENŠÍ

Příloha č. 4

Zdroj: zásobník MŠ Bernartice

Červená Karkulka

Hraje:

- Karkulka
- Maminka
- Babička
- Vlk
- Myslivec

<i>Maminka</i> :	Karkulko! Karkulko! Kde jsi?
<i>Karkulka</i> :	Tady, maminko, co potřebuješ?
<i>Maminka</i> :	Tady máš láhev vína a koláč. Dones to babičce do lesní chaloupky. Už je stará a slabá, Ať se posilní. Ale buď hodná a jdi rovnou k babičce, abys k ní brzy došla.
<i>Karkulka</i> :	Dojdu, maminko, dojdu. Buď bez starosti. A mám od tebe babičku pozdravovat?
<i>Maminka</i> :	To víš, že ano. Vyřid' jí, že jí všichni přejeme mnoho zdraví.

<i>Karkulka</i> :	Tak sbohem, maminko! Za hodinu se vrátím.
----------------------	---

(Karkulka potká vlka)

<i>Vlk:</i>	Zdravím Tě, Karkulko!
<i>Karkulka</i> :	Dobrý den!
<i>Vlk:</i>	Kampak tak brzy, Karkulko?

<i>Karkulka</i> :	Jdu k babičce. Maminka jí posílá láhev vína a koláč. Babička už je stará a slabá a potřebuje se posilnit.
<i>Vlk</i> :	A kde bydlí babička?

<i>Karkulka</i> a:	Kousek odtud v lesní chaloupce. Není to daleko.
<i>Vlk</i> :	A to já tě doprovodím. Také bych rád viděl tvoji babičku.
<i>Karkulka</i> a:	To můžeš. Aspoň mi nebude smutno.
<i>Vlk</i> :	Podívej se, Karkulko, jaké jsou tu krásné květiny! Mohla bys babičce natrhat velkou kytici.
<i>Karkulka</i> a:	Vidíš, na to jsem zapomněla. Hned to udělám.
<i>Vlk</i> :	(odbíhá) Proč bych pil vodu? Čeká mě větší pochoutka. Nejdřív spolknou babičku.

(Karkulka vchází do chaloupky)

<i>Karkulka</i> :	Babičko! Babičko! Jsi doma?
<i>Vlk</i> :	I jsem, Karkulko, jsem. Musím ležet v posteli. Bolí mě nohy.
<i>Karkulka</i> :	Přišla jsem tě navštívit. Maminka ti posílá láhev vína a koláč. A přinesla jsem ti také kytici.
<i>Vlk</i> :	Dobře, dobře. Polož to na stůl, a pojď ke mně blíž!
<i>Karkulka</i> :	Už jdu, babičko! – Ale, babičko, proč máš tak dlouhé uši?
<i>Vlk</i> :	Abych tě lépe slyšela.
<i>Karkulka</i> :	Babičko, proč máš tak velké oči?
<i>Vlk</i> :	Abych tě lépe viděla.

<i>Karkulka:</i>	Babičko, proč máš tak velké ruce?
<i>Vlk:</i>	Abych vše lépe držela.
<i>Karkulka:</i>	Babičko, proč máš tak velká ústa?
<i>Vlk:</i>	Abych tě mohla lépe spolknout.
<i>Karkulka:</i>	Ale babič .....
<i>Vlk:</i>	(Spolkne Karkulku) To jsem si pochutnal. Trochu si schrupnu.
<i>Myslivec:</i>	Kdopak to tady chrápe? To přece není babička. Musím se podívat. A hele! To je vlk. – I ty chytráku! Tak dlouho už na tebe číhám v lese a ty jsi zatím v posteli! A jaké má veliké břicho! Snad nespokl babičku? Nu, podívám se. Šmik, šmik ... Kdo je to tam?
<i>Karkulka:</i>	To jsem já, Červená Karkulka. Vlk mě spolkl.
<i>Myslivec:</i>	A kdo je tam ještě?
<i>Babička:</i>	To jsem já, babička. Vlk mě spolkl.
<i>Myslivec:</i>	To je ale dareba. Zašijeme vlkovi břicho a vyženeme ho z našeho lesa, a k tomu dostane ještě pár na pamětnou.

(Karkulka, babička a myslivec se společně radují a tancují.)

Příloha č.5

Zdroj: http://www.abatar.cz/pohadky/cervena_karkulka.htm

Pohádka O Červené Karkulce

Byla jednou jedna holčička a byla tak milá, že ji musel mít každý rád, kdo se na ni jen podíval, ale maminka s babičkou ji milovaly ze všech nejvíce. Její babička se v ní jen viděla a byla by jí snesla modré z nebe. Jednou jí ušila takový čepeček, kterému se říká karkulka z červeného sametu a tenhle čepeček holčičce moc pěkně slušel a ona si ho tak oblíbila, že už nic jiného nechtěla nosit. Proto jí od té doby říkali Červená karkulka. Babička bydlela na samotě u lesa. Široko daleko nebyla žádná jiná chaloupka a babička se tam starala o lesní zvířátka. Jednou v létě maminka napekla koláče, dala je do košíku přidala láhev vína a řekla Karkulce:

„Babička má dneska svátek. Vezmi košík, jsou v něm nějaké dobroty a zanes to babičce do chaloupky. Ale jdi rovnou, ať se v lese nezatouláš! A u babičky, až přijdeš do světnice, nezapomeň hezky pozdravit, to Ti povídám, a ne aby ses nejdřív rozhlížela po všech koutech.“ Karkulka pokývala hlavou a zvesela se vydala na cestu.

Poskakovala, až se jí copánky házely po zádech. Brzy se dostala do lesa. V lese se dívala po ptáčcích i houbách, natrhala si trochu borůvek a jahůdek do pusy a když byla asi v půli cesty, objevil se před ní vlk.

„Dobrý den, Karkulko, kampak jdeš?“ zeptal se. Hlas mu skřípal, přestože se snažil mluvit dobrácky, aby Karkulku nepolekal.

„Dobrý den, vlku. Jdu k babičce, má dnes svátek, a tak jí maminka upekla koláče. Chceš ochutnat?“ nabízela vlkovi. Ten si přičichl ke košíku a ušklíbl se.

„Hmmm, maso nemáš?“ zeptal se znechuceně.

„Nemám,“ odpovědělo děvčátko.

„No, nevádí, koláč si nechám po večeři,“ myslel si vlk a už ale přemýšlel, jak by dostal Karkulku i s babičkou. Sliny se mu v hubě sbíhaly a pomyslel si: „I stará babka bude dobrá na zub, ale takováhle malá křehotinka, to by bylo soustíčko! Musím to nějak chytře navléknout, abych je dostal obě.“ Chvilku šel vedle Karkulky a potom povídá:

„A kdepak bydlí Tvá babička?“

„Ty to nevíš?“ divila se Karkulka, „přece v chaloupce za lesem. Půjdeš kousek podle potoka, potom zahneš doprava a už tam budeš.“

„Tak víš co, Karkulko, budeme závodit,“ navrhl vlk. „Ty půjdeš po cestičce pěkně kolem potoka a já houštím. Schválně, kdo bude u babičky dřív.“ Karkulka se jen zasmála, popadla košík s koláči a vínem a pokračovala dál. Vlč šel kousek opačným směrem do lesa, ale za chvíli skočil do houští a hnál se křovím rovnou na kraj lesa. Za chvíli už stál před babiččinou chaloupkou a klepal na dveře.

„Kdopak to je?“ ozvalo se zevnitř.

„To jsem já, Karkulka,“ zavolal tiše vlk. Babička se už nemohla vnučky dočkat a otevřela dveře. V tu chvíli se vlk na ni vrhl a najednou ji celou spolkl. Potom si dal na hlavu její čepec, nasadil si na nos její brýle a lehl si do postele. Vzal si babiččinu knížku a dělal, že čte. Karkulka se zatím v lese honila za motýly, sbírala maliny, až konečně došla k chaloupce.

Podivila se, že jsou dveře dokořán, a když vešla do světnice, připadalo jí to tam nějaké divné. Ach božíčku, pomyslela si, dneska je mi tady tak úzko, a jindy jsem přece u babičky

tolik spokojená! Zavolala:

„Dobré jitro, to jsem já, babičko, Vaše Karkulka.“

„Pojď dál, děvenko, je otevřeno.“ Karkulka vešla dovnitř a říká:

„Babičko, proč máte dnes takový divný hlas.“

„I nediv se, děvče, napila jsem se studené vody a teď trochu chraptím.“ Karkulka tedy vyřídila pozdrav od maminky, postavila na stůl košík a šla dát babičce pusu. Ale jak ji uviděla zblízka, vylekala se:

„Jé babičko, Vy máte ale velké uši!“

„To abych Tě lépe slyšela.“

„A babičko, Vy máte velké oči!“

„To abych Tě lépe viděla.“

„Jé babičko, a jaké Vy dnes máte velké zuby!“ podivila se Karkulka naposled.

„To abych Tě lépe mohl sníst!“ zařval vlk, vyskočil z postele a Karkulku spolkl také!

Jenže ta dvě veliká sousta ho velmi tížila. Svalil se zpátky do postele a tvrdě usnul.

Za malou chvíli šel kolem chaloupky myslivec, babiččin známý. Zevnitř uslyšel podivné chrápání, a tak se podíval oknem dovnitř.

Vidí tam vlka s velikým břichem, jak chrápe v babiččině posteli.

„Konečně Tě mám, Ty starý hříšníku,“ zaradoval se, „Tebe už dávno hledám!“ Na nic nečekal, vběhl dovnitř a tesákem rozpáral vlkovi břicho. Z něj vyskočila Karkulka, za ní babička, obě živé a zdravé.

Vlk zatím stále spal jako zabitý. Společně mu nasypali do břicha kamení a znovu ho zašili. Pak se schovali za roh a čekali, co se bude dít.

Vlk se za chvíli vzbudil a zaskuhral:

„To mám ale žízeň!“ Dovlekl se ke studni, nahnul se nad ni a kamení ho stáhlo dolů.

Žbluňklo to a vlk se utopil.

Babička pak pohostila myslivce vínem a koláči, najedli se a myslivec Karkulku odvedl domů. Pro jistotu, kdyby zase potkala nějakého vlka.

Příloha č. 6

Zdroj: www.metodickypotralrvp.cz

Pohybové hry - ukázka

1. Na pravdu a lež

Časová dotace: 5–7 minut

Věková kategorie: 5–6 let

Cíl: koordinace pohybů, rozvoj komunikativních dovedností

Počet dětí: neomezen

Pomůcky: míč

Prostorová organizace: školní třída

Popis hry:

K této dramatické hře si předem připravíme lehký (nejlépe molitanový) míč. Děti se poté rozestaví po obvodu kruhu a jedno z nich začne vyprávět pohádku „O Červené karkulce“ tím způsobem, že ve vyprávění vyřkne nějakou lež, například „byl jeden chlapeček, ten se jmenoval Honzík a maminka jej poslala k dědečkovi“. Až dořekne tuto lež, hodí míč svému libovolnému kamarádovi a ten oponuje, například „to není tedy vůbec pravda, nebyl to chlapeček, ale holčička, nejmenoval se Honzík, ale Karkulka a nešel dědečkovi, ale babičce“. Pak sám pokračuje ve vyprávění příběhu a opět říká nějakou lež. Hra takto pokračuje až do skončení příběhu.

2. Vlk chodí po lese

Časová dotace: 3–5 minut

Věková kategorie: 4–6 let

Cíl: rychlost, postřeh

Počet dětí: neomezen

Pomůcky: obušek (hadrový pytel naplněný molitanovými kousky)

Prostorová organizace: školní třída, přírodní prostředí, zahrada MŠ

Popis hry:

Před začátkem hry se děti naučí krátkou říkanku, kterou budou během hry říkat:

Vlk po lese chodí,
všichni se ho bojí.
My do lesa nechodíme,
proto se ho nebojíme.

Děti se posadí po obvodu kruhu. Jedno dítě bude vlk, který má v ruce hadrový obušek, a chodí kolem dětí. Všichni říkají říkanku, a až jí dopoví, tak vlk bouchne obuškem jedno ze sedících dětí. To vstane a snaží se vlka chytit. Ten před ním utíká kolem kruhu, a až bude chtít, tak si sedne na místo uvolněné po dítěti, které jej honí. Pokud však bude vlk dostižen, zůstává stále vlkem, pokud ne, tak se vlkem stává dítě, které jej nedostihlo.

3. Kampak, kam, Karkulko?

Časová dotace: 3–5 minut

Věková kategorie: 4–6 let

Cíl: rychlost, postřeh

Počet dětí: neomezen
Pomůcky: židle
Prostorová organizace: školní třída

Popis hry:

Po herním prostoru rozmístíme židle, kterých je o jednu méně než hrajících dětí. Pak určíme jedno dítě, které bude Karkulka. Děti se pohybují všemi směry po prostoru a ptají se Karkulky „kam jdeš, Karkulko?“. A ta jim odpovídá „jdu k babičce“. Děti se ptají „a jak je to daleko?“, Karkulka odpovídá například „čtyři kroky sloní“. A všechny děti udělají čtyři sloní kroky. Pokud však karkulka odpoví „já nejsem Karkulka, já jsem vlk!“, všichni včetně Karkulky se musí posadit na židli. Na koho židle nezbude, stává se Karkulkou, a hra pokračuje stejným způsobem.

4. Karkulko, kde jsi?

Časová dotace: 3–5 minut
Věková kategorie: 5–6 let
Cíl: rychlost, postřeh, smyslové vnímání
Počet dětí: neomezen
Pomůcky: obušek (hadrový pytel naplněný molitanovými kousky)
Prostorová organizace: školní třída, přírodní prostředí, zahrada MŠ

Popis hry:

Děti utvoří velký kruh tím, že se postaví po jeho obvodu. Předem určíme dvě děti, Karkulku a vlka, kterým zavážeme oči, a postavíme je dovnitř kruhu. Vlk drží v ruce hadrový obušek a ptá se Karkulky „Karkulko, kde jsi?“. Karkulka se jen tenkým hláskem potichoučku ozve „tady“. Vlk se snaží bouchnout obuškem do míst, odkud Karkulku slyšel, a zasáhnout ji. Pokud se mu to podaří, obě děti si role vymění. Prostřídáváme takto dvojice dětí do té doby, dokud se všechny děti v rolích nevystřídají.

5. Utíkej, Karkulko!

Časová dotace: 3–5 minut
Věková kategorie: 4–6 let
Cíl: rychlost
Počet dětí: sudý
Pomůcky: žádné
Prostorová organizace: školní třída, přírodní prostředí, zahrada MŠ

Popis hry:

Tato hra vyžaduje velký herní prostor. Děti se rozestaví po prostoru a ve dvojicích se postaví proti sobě, spojí ruce a vytvoří domeček. Dvě děti budou představovat Karkulku a vlka. Úkolem vlka je chytit Karkulku. Ta se může před chycením zachránit tím, že vběhne do libovolného domečku a zadečkem vystrčí jedno dítě z dvojice a zaujme jeho místo (stává se tedy součástí domečku). Dítě, které bylo takto vystrčeno, se stává Karkulkou a vlk nadále honí ji. Pokud ji však vlk chytí před tím, než se stane součástí domečku, stává se Karkulka vlkem a vlk Karkulkou.

6. Situační scénka

Časová dotace: 5–10 minut

Věková kategorie: 5–6 let

Cíl: improvizace, kooperace

Počet dětí: neomezen

Pomůcky: žádné

Prostorová organizace: školní třída, přírodní prostředí, zahrada MŠ

Popis hry:

Paní učitelka napíše na malé papírky nějakou charakteristickou vlastnost, kterou bude mít vlk nebo Karkulka. Děti si pak každý jednu z vlastností vylosují a paní učitelka jim pošeptá, která to je. Děti si tyto vlastnosti mezi sebou nesdělují. Začínáme rozehrávat situační scénku. Potká se jeden vlk s jednou Karkulkou a oba ztvární onu vlastnost, kterou si vylosovali, například veselý, smutná, bojácný, mrzutá, zlý, žárlivá aj. Ostatní děti, které nejsou momentálně v roli, hádají, jaké vlastnosti vlk s Karkulkou předvádějí.

